

Den fjerde vokal /ə/ (schwa)

Eksisterer ikke længere som sig selv. Er i stedet /i/ eller /a/ eller NULL

NB! /ə/ er ved at forsvinde. Masser af individuelle forskelle og inkonsekvenser især i ungt sprog.

Varianter efter Vb-NNGIT

HUSK at /suli-NNGIT+vuŋa/
**sulinngippunga* er bedre end at tie stille på korrekt *sulinngilanga*!!!

Og lidt som ved schwa: Varianterne begynder at glide ud af ungt sprog, så regn med mange inkonsekvenser

/ə/-reglerne

ə = /i/ før konsonant

ə = /a/ før vokal

/aŋutə-ni/ *angutini* (hos mændene)

/aŋutə-U+vuq/ *angutaavoq* (er en mand)

Varianter efter Vb-NNGIT fort.

{vu} = {la} efter NNGIT:
/suli+vu+q/ *sulivoq*, men /suli-NNGIT-la+q/
sulinngilaq

{va} = {la} efter NNGIT: /ilinniartip+va+ssi/
ilinniartippassi, men /ilinniartip-NNGIT-la+ssi/
ilinniartinngilassi

{vi} = {li} efter NNGIT:
/atur+vi+uk/ *atorpiuk?*, men /atur-NNGIT-li+uk/
atunngiliuk?

Nægtelsen er Vb-NNGIT

Undlad at indlære *-nngilaq*, for nægtelsen er kun *-nngi-* i ca. 20% af alle forekomster og {la} betyder IKKE nægtelse.

Du er altså nødt til at lære den abstrakte -NNGIT hvad enten du kan lide det eller ej

Varianter efter Vb-NNGIT fort.

{Tu} udtales [t^su] efter NNGIT: /suli+Tu+ŋa/
sulisunga, men /suli-NNGIT+Tu+ŋa/
sulinngitsunga

NNGIT fusioner med {(l)lu} til {+na}:
/ilinniartip+lu+gu/ *ilinniartillugu*, men
/ilinniartip-NNGIT+lu+gu/ *ilinniartinngagu*
/suli+llu+ŋa/ *sulillunga*, men /suli-NNGIT+lu+ŋa/ *sulinanga*

Husk, at der er /t/ i Vb-NNGIT

/suli-NNGIT+NIQ/ = /sulinn̥it̥niq/ *sulinnginneq*
(fritid)

/atur-NNGIT+GALUAR+vaa/ = /atun̥nit̥kaluarpa/ *atunn̥gikkaluarpa* (han brugte den ellers ikke)

Rumlige begreber er navneord

Begreber som 'oppe', 'under', 'omegn af ..', 'vest for ..' etc. er hverken biord eller præpositioner, men rumlige navneord

'at være oppe' er altså 'at befinde sig i ovenpå-rummet'

'at ligge vestpå' er 'at være i vestpå-rummet'
'under os' således 'i vores nedenunder-rum'

Navneordet 'pi' og verbet 'pi-'

Navneordet *pi* betyder i sig selv nærmest 'ting' som i *nunap pii* (egl. 'jordens ting') 'verdslig', 'jordisk'

Langt oftere er såvel *pi* som verbet *pi-* bare en dummy for tilhængets betydning som i
/pi-QAR+vuq/ *peqarpoq* 'der er pi' = 'der er'
/pi-lir+vuq/ *pilerpoq* 'begynde at pi' = 'begynder'
/pi-NNGUAQ/ *pinnguaq* 'en lille pi' = legetøj/
noget småtter

Rumlige begreber - eksempler

eqqaq betyder 'nærved-rum'

**kitə* betyder 'vestpå-rum'
og endelsen N{-ttənni} 'i vores N'

Så betyder *illup eqqaani* 'i husets nærved-rum = tæt på huset'

illup kitaani 'i husets vestpå-rum = vest for huset'

og /iqqaq-ttənni/ *eqqatsinni* 'i nærheden af os' og /kitəttənni/ *kititsinni* 'vest for os'

og dens spørgende parallel 'su-'

Som *pi-* betyder *su-* ikke rigtigt noget i sig, men er bare en spørgende base for de informationer, der er indeholdt i tilhæng og endelser:

/su-QAR+va/ *soqarpa?* 'hvad er der?'

/su-LIR+vit/ *sulerpit?* 'begynder du at su' = 'hvad skal du til at gøre?'

ilinniarusukkalarpunga ('jeg kunne ellers godt tænke mig at studere')

sorusukkalarpit? ('hvad var det, du ellers godt kunne tænke dig at gøre?')

Rumlige begreber - eksempler II

**qulə* betyder 'ovenover-rum'

**atə* betyder 'nedenunder-rum'

Så betyder *illup qulaani* 'i husets ovenover-rum = over huset'

illup ataani 'i husets nedenunder-rum = under huset'

og /qulə-ttənni/ *qulitsinni* 'over os' og /atəttənni/ *atitsinni* 'under os'

Kasus

'Kasus' betyder ingenting. Det er kun en måde at markere navneordets funktion i sætningen. I *Jeg kender dig, og du kender mig* er *Jeg* og *mig* samme person, ligesom *dig* og *du* er samme person.

Jeg og *du* fordi ordene er grundled
mig og *dig* fordi ordene er genstandsled

Absolut og relativ kasus anvendes totalt mekanisk

Brug absolut kasus
i grundledet for et intransitivt verbum
i genstandsled

Brug relativ kasus
i grundledet for et transitivt verbum
som ejefald (possessor)

Absolut og relativ kasus' former

Navneord er enten p-bøjede eller up-bøjede:

P-bøjningen: Absolut ental uden endelse
 Absolut flertal {-t}
 Relativ ental {-p}
 Relativ flertal {-t}

UP-bøjningen: Absolut ental uden endelse
 Absolut flertal {±it}
 Relativ ental {±up}
 Relativ flertal {±it}
